

POLITIKAS ZIŅOJUMS
PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA
SITUĀCIJU LATVIJĀ
2008.GADĀ

Rīga, 2009.gada jūnijā

**Par ziņojuma izstrādi Latvijā ir atbildīgs
Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts**

**Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts
ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde**

Ziņojuma autori:

**Māra Prā, Eiropas migrācijas tīkla
Latvijas kontaktpunkta koordinatore
Ilze Siliņa-Osmane, Eiropas migrācijas tīkla
Latvijas kontaktpunkta eksperte**

Recenzenti:

**Iveta Muceniece, Iekšlietu ministrijas nozares (iekšlietu) padomniece
Ilze Briede, Migrācijas politikas nodaļas vadītāja
Līga Vijupe, Bēgļu lietu departamenta direktore**

Kontakti:

**Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3
Rīga, Latvija, LV-1026
Tālrunis: +371 67219492
Fakss: +371 67219431
E-pasts: emn@pmlp.gov.lv
Tīmeklis: www.emnlatvia.lv**

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA	4
1. POLITISKĀ ATTĪSTĪBA LATVIJĀ MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ	5
1.1. POLITISKĀS SISTĒMAS STRUKTŪRA	5
1.2. BŪTISKĀKĀS POLITISKĀS PĀRMAIŅAS	5
1.3. INSTITUCIONĀLĀS PĀRMAIŅAS	6
2. POLITIKAS UN LIKUMDOŠANAS PILNVEIDOŠANA MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ	7
2.1. TIESĪBU SISTĒMAS STRUKTŪRA	7
2.2. BŪTISKĀKĀS DISKUSIJAS PAR POLITIKAS UN LIKUMDOŠANAS PILNVEIDOŠANU	7
2.3. POLITIKAS UN LIKUMDOŠANAS PĀRMAIŅAS	9
2.3.1. IMIGRĀCIJAS KONTROLE UN PĀRRAUDZĪBA	9
2.3.2. BĒGĻU AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS	13
2.3.3. NEPAVADĪTIE NEPIĻNGADĪGIE	14
2.3.4. EKONOMISKĀ MIGRĀCIJA	14
2.3.5. CITA LEGĀLĀ MIGRĀCIJA	15
2.3.6. INTEGRĀCIJA	16
2.3.7. PILSONĪBA UN NATURALIZĀCIJA	16
2.3.8. NELEGĀLĀ MIGRĀCIJA	16
2.3.9. CILVĒKTIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA	18
2.3.10. ATGRIEŠANA	18
3. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA	19
METODOLOĢIJA	21
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS	22

ANOTĀCIJA

Saskaņā ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmuma Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu¹, 9.panta 1.punktu katrs Eiropas migrācijas tīkla valsts kontaktpunkts reizi gadā sniedz ziņojumu, kurā izklāstīts stāvoklis migrācijas un patvēruma jomā atbilstīgā dalībvalstī, ietverot politikas attīstību un statistikas datus.

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2008.gadā sniedz pārskatu par migrācijas un patvēruma politikas un likumdošanas attīstību un izmaiņām Latvijā 2008.gadā.

Šis politikas ziņojums ir trešais Pilsoneības un migrācijas lietu pārvaldes kā Eiropas migrācijas tīkla (turpmāk – Tīkls) Latvijas kontaktpunkta sagatavotais pārskats. Politikas ziņojumus par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006. un 2007.gadā ir iespējams atrast un lejupielādēt Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emnlatvia.lv.

Šī ziņojuma nolūks ir atspoguļot **nozīmīgākās** politiskās izmaiņas migrācijas un patvēruma jomā Latvijā. Ziņojums ietver sevī divus galvenos uzdevumus – attēlot nacionālās likumdošanas attīstību, administratīvo praksi un politiskās un publiskās debates migrācijas un patvēruma jomā, kā arī dokumentēt Eiropas likumdošanas stāvokli un Eiropas politisko notikumu ietekmi Latvijā.

Pētījums izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Tīkla nacionālo kontaktpunktu pieņemto specifikāciju.

Ziņojuma izstrādē iesaistīto Tīkla 26 valstu kontaktpunktu pārskata rezultāti

tiks apkopoti sintēzes ziņojumā, veicot salīdzināšanu, lai noteiktu tendences un pārraudzītu politiskos notikumus migrācijas un patvēruma jomā Eiropas Savienībā. Sintēzes ziņojums provizoriski tiks publicēts 2009.gada pēdējā ceturksnī.

Šī ziņojuma pirmajā daļā tiek apskatīta politiskā attīstība Latvijā migrācijas un patvēruma jomā, ietverot politiskās sistēmas vispārējo struktūru, būtiskākās politiskās un institucionālās pārmaiņas.

Otrajā daļā tiek apskatīta politikas un likumdošanas pilnveidošana Latvijā migrācijas un patvēruma jomā, ietverot tiesību sistēmas vispārējo struktūru, kā arī politikas un likumdošanas attīstību un izmaiņas nacionālajā likumdošanā.

Trešajā daļā apskatīts Eiropas Savienības likumdošanas ieviešanas progress nacionālajā likumdošanā un administratīvajā praksē.

Pārskata pielikumā aprakstīta darba metodoloģija: pielietotās metodes informācijas noteikšanai un izvēloties informācijas avotus; minētas iestādes, kas sniedza atbalstu informācijas iegūšanā un apkopošanā, kā arī aprakstītas problēmas, ar kurām nācās saskarties, veicot informācijas analīzi.

Kopējais darba apjoms – 24 lapas.

¹ Eiropas Padomes 2008.gada 14.maija lēmums Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu, Oficiālais Vēstnesis L131, 7-12 lpp.

1. POLITISKĀ ATTĪSTĪBA LATVIJĀ MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ

1.1. Politiskās sistēmas struktūra

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006.gadā un izpētes darbs „Migrācijas un patvēruma politikas organizācija Latvijā” sniedza detalizētu pārskatu par Latvijas politikas sistēmas struktūru migrācijas un patvēruma jomā, tādēļ šajā ziņojumā politiskās sistēmas struktūru atkārtoti neatspoguļosim, jo Latvijā 2008.gadā nav notikušas strukturālas izmaiņas institūcijās, kas ir atbildīgas par migrācijas un patvēruma jautājumiem.

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006.gadā un izpētes darbs „Migrācijas un patvēruma politikas organizācija Latvijā” atrodams un lejupielādējams Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emnlatvia.lv.

Tāpat kā 2006. un 2007.gadā, arī 2008.gadā Iekšlietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde iekšlietu nozarē, kuras viena no apakšnozarēm ir migrācija, kas arī izstrādā un īsteno politiku migrācijas jomā. Bez Iekšlietu ministrijas ar migrācijas un patvēruma jautājumiem nodarbojas arī Ārlietu ministrija, Labklājības ministrija, Ekonomikas ministrija, Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Tieslietu ministrija, Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija, kā arī valsts drošības iestādes un pašvaldības. Minētās valsts pārvaldes iestādes, savas kompetences ietvaros, savstarpēji sadarbojas, lai īstenotu labas pārvaldības principus.

1.2. Būtiskākās politiskās pārmaiņas

2008.gada nogalē Latvijas valdība veica virkni pasākumu, lai samazinātu valsts budžeta izdevumus. Tas skāra arī Īpašu uzdevumu ministru sabiedrības integrācijas lietās Oskaru Kastēnu (Latvijas Pirmās Partijas/Latvijas Ceļa pārstāvis), kurš 2009.gada janvārī atgriezās darbā Saeimā², jo Īpašu uzdevuma ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariātu ar 2009.gada 2.janvāri pievienoja Bērnu un ģimenes lietu ministrijai, izveidojot Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministriju.

² Titova N. „Kastēns atgriezīsies Saeimā”, Diena, 28.10.2008. sk. internetā <http://www.diena.lv/lat/politics/politika/iumsils-vieta-neveidos-valsts-agenturu>

1.3. Institucionālās pārmaiņas

Saskaņā ar 2008.gada 29.oktobra Ministru kabineta rīkojumu Nr.650 „Par Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta reorganizāciju”³ Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts ar 2009.gada 1.janvāri pievienots Bērnu un ģimenes lietu ministrijai un tās jaunais nosaukums ir **Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija**.

³ Ministru kabineta 29.10.2008. rīkojums Nr.650 „Par Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta reorganizāciju”, Latvijas Vēstnesis Nr.169, 30.10.2008.

2. POLITIKAS UN LIKUMDOŠANAS PILNVEIDOŠANA MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ

2.1. Tiesību sistēmas struktūra

2006.gada politikas ziņojumā par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā un izpētes darbā „Migrācijas un patvēruma politikas organizācija Latvijā” ir atspoguļota informācija par tiesību sistēmu migrācijas un patvēruma jomā. Šis politikas ziņojums un izpētes darbs atrodams un lejupielādējams Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emnlatvia.lv.

2008.gadā tiesību sistēma migrācijas un patvēruma jomā nav būtiski mainījusies. Joprojām ārzemnieka ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu, nosaka *Imigrācijas likums*⁴ un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi. *Patvēruma likums*⁵ un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi nodrošina personu tiesības saņemt Latvijas Republikā patvērumu, iegūt bēgļa statusu, pagaidu aizsardzību vai alternatīvo statusu. Savukārt likums „*Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijas Republikā*”⁶ nosaka Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanas un zaudēšanas kārtību Latvijas Republikā atbilstoši Padomes 2003.gada 25.novembra direktīvai Nr.2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji⁷.

2.2. Būtiskākās diskusijas par politikas un likumdošanas pilnveidošanu

2008.gada 29.aprīlī Ministru kabineta sēdē tika izskatīts Iekšlietu ministrijas izstrādātais *Informatīvais ziņojums par ekonomisko migrāciju Baltijas valstīs*. Ziņojuma secinājumos tika norādīts „Ja tiks veikti Ekonomikas ministrijas izstrādātā un 2008.gada 14.februāra Valsts sekretāru sanāksmē izsludinātā Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāna 2008.gadam projekta 11.punktā Iekšlietu ministrijai un Labklājības ministrijai uzdotie uzdevumi: izveidota vienas pieturas aģentūra darba atļauju un uzturēšanās atļauju saņemšanai, samazināts laiks uzturēšanās atļauju un darba atļauju izsniegšanai, kā arī samazināta valsts nodeva par darba un uzturēšanās atļauju izsniegšanu, (..) Latvijas administratīvā procedūra viesstrādnieku uzņemšanas jomā tiks būtiski uzlabota un būs konkurētspējīga, salīdzinot ar

⁴ Imigrācijas likums, Latvijas Vēstnesis Nr.169, 20.11.2002.

⁵ Patvēruma likums, Latvijas Vēstnesis Nr.48, 27.03.2002.

⁶ Likums „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijas Republikā”, Latvijas Vēstnesis Nr.107, 07.07.2006.

⁷ Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva Nr.2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji, Oficiālais Vēstnesis L 016, 23.01.2004.

pārējām Baltijas valstīm.”. Šajā Ministru kabineta sēdē, izskatot Labklājības ministrijas izstrādāto informatīvo ziņojumu *Par darba tirgus īstermiņa prognozēšanas rezultātiem un profesijām, kurās nodrošināt bezdarbnieku profesionālo apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu*⁸, tika nolemts: „Labklājības ministrijai (Nodarbinātības valsts aģentūrai) kopīgi ar Iekšlietu ministriju (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi), sagatavot un mēneša laikā iesniegt noteiktā kārtībā Ministru kabinetā grozījumus Ministru kabineta 2004.gada 20.janvāra noteikumos Nr.44 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”⁹, lai samazinātu uzturēšanās atļaujas un darba atļaujas pieprasīšanas izmaksas un tās būtu samērojamas ar attiecīgajām izmaksām Lietuvā un Igaunijā¹⁰.”.

2008.gada 3.jūnijā Ministru kabineta sēdē pieņemtie grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 20.janvāra noteikumos Nr.44 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”¹¹, kas stājās spēkā 2008.gada 1.jūlijā, izraisīja diskusiju politiskajā vidē par veikto grozījumu lietderīgumu. Minētie grozījumi nosaka, ka valsts nodeva par darba atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu viena ārzemnieka nodarbināšanai Latvijas Republikā ir 35 lati (~50 eiro) gadā. Līdz grozījumu spēkā stāšanās valsts nodeva par darba atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu viena ārzemnieka nodarbināšanai Latvijas Republikā bija 35 lati mēnesī.

Diskusiju aizsācēji galvenokārt bija labējā politiskā spārna pārstāvji no partijas „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK”. Partijas pārstāvji diskusiju aizsāka vēl pirms minētie grozījumi tika izskatīti Ministru kabinetā. Partijas priekšsēdētājs Māris Grīnblats uzsvēra, ka „*Latvija nedrīkst dot vieglprātīgus solījumus par ātru viesstrādnieku ievēšanu no trešajām pasaules valstīm. Uzskatu, ka pieļaujama ir augsti kvalificētu speciālistu ievēšana uz noteiktu laiku. Kas attiecas uz nodevas samazināšanu par viesstrādnieka ievēšanu – ja gribam to izlīdzināt ar Lietuvu un Igauniju, kārtīgi jāizpēta, vai arī viss pārējais mums daudz maz sakrīt.*”¹².

⁸ LMZino_100408; Informatīvais ziņojums Par darba tirgus īstermiņa prognozēšanas rezultātiem un profesijām, kurās nodrošināt bezdarbnieku profesionālo apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu, sk.internetā 07.05.2009. <http://www.lm.gov.lv/text/664>

⁹ Ministru kabineta 20.01.2004. noteikumi Nr.44 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”, Latvijas Vēstnesis Nr.12, 23.01.2004.

¹⁰ Latvijas Republikas Ministru kabineta 29.04.2008. sēdes protokols Nr.28, Rīga, sk. internetā 07.05.2009. <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2008-04-29>

¹¹ Ministru kabineta 03.06.2008. noteikumi Nr.403 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 20.janvāra noteikumos Nr.44 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem””, Latvijas Vēstnesis Nr.90, 11.06.2008.

¹² Rūtenberga-Bērziņa I. „*migranti-Eiropā par daudz, Latvijā - ...?*”, Latvijas Avīze, Rīga, 29.05.2008., sk. internetā http://www2.la.lv/lat/latvijas_avize/la_pielikumi/Saimnieciba/jaunakaja_numura/?doc=3896

Arī partijas „Jaunais laiks” pārstāvji bija pārliecināti, ka valdībai jākoncentrējas nevis uz viesstrādniekiem, bet gan uz iespēju apgūt Latvijas iedzīvotāju resursus, kuri pašlaik strādā ārzemēs¹³.

Tai pašā laikā premjera Ivara Godmaņa pārstāvētā ”Latvijas Pirmās partijas”/ „Latvijas ceļa” apvienība uzskatīja, ka konkurētspējas paaugstināšanai un darbaspēka plūsmas vienkāršošanai šī valsts nodeva ir jāsamazina. Arī partija „Saskaņas centrs”, kas Saeimā pārstāv kreiso politisko spārnu, piekrita premjera viedoklim, uzskatot, ka viesstrādnieki ir nepieciešami, jo demogrāfiskā krīze Latvijā nav beigusies – mirstība joprojām ir lielāka par dzimstību, turklāt cilvēki aizvien vēl pamet Latviju, dodoties peļņā uz citām valstīm¹⁴.

2.3. Politikas un likumdošanas pārmaiņas migrācijas un patvēruma jomā

2.3.1. Imigrācijas kontrole un pārraudzība

2008.gada 23.janvārī stājās spēkā 2007.gada 20.decembrī Saeimā pieņemtie *Grozījumi Imigrācijas likumā*¹⁵, kas tika izstrādāti, lai Latvijas Republika pilnībā varētu izpildīt Šengenas *acquis* prasības. Grozījumi paplašina to personu loku, kurām ir tiesības pieprasīt vīzu bez ielūguma. Grozījumos ir noteikti vīzu veidi un to izsniegšanas kārtība pēc Latvijas pilnīgas pievienošanās Šengenas līgumam, kā arī precizēts, ka ielūgums ir nevis galvenais dokuments vīzas pieprasīšanai, bet viena no iespējām, kādā persona var pierādīt savas ieceļošanas un uzturēšanās mērķi un uzturēšanās vietu Latvijas Republikā. Grozījumos ir paredzēta iespēja personai ieceļot Latvijas Republikā ar ceļošanas dokumentu, kurā nav uzturēšanās atļaujas ielīmes, ja persona ir saņēmusi jaunu pasi un, šķērsojot robežu, var uzrādīt iepriekšējo ceļošanas dokumentu ar derīgu uzturēšanās atļauju tajā.

2008.gada 9.februārī stājās spēkā 2008.gada 5.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.69 „Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 15.aprīļa noteikumos Nr.183 „Ielūgumu apstiprināšanas kārtība””¹⁶, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 3.panta trešo daļu un 13.panta pirmo daļu. Grozījumi tika veikti, lai Latvijas Republiku pārstāvošo citu Šengenas līguma dalībvalstu diplomātisko vai konsulāro pārstāvniecību amatpersonām dotu pieeju informācijas sistēmas Ielūgumu datu bāze noteiktiem datiem. Lai pilnībā ieviestu Šengenas *acquis* prasības, grozījumos iekļauta norma par ielūguma neapstiprināšanu vai apstiprināta ielūguma atcelšanu tiem ārzemniekiem, kuru dati ir iekļauti Šengenas informācijas sistēmā

¹³ Turpat.

¹⁴ Turpat.

¹⁵ Grozījumi Imigrācijas likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.4, 09.01.2008.

¹⁶ Ministru kabineta 05.02.2008. noteikumi Nr.183 „Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 15.aprīļa noteikumos Nr.183 „Ielūgumu apstiprināšanas kārtība””, Latvijas Vēstnesis Nr.22, 09.02.2008.

nolūkā atteikt ieeļošanu, kā arī precizēta norma par atzīta ceļošanas dokumenta nepieciešamību.

2008.gada 14.martā stājās spēkā 2008.gada 21.februārī Saeimā pieņemtais likums „*Par Latvijas Republikas valdības un Ungārijas Republikas valdības līgumu par abpusēju pārstāvību diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās vīzu izsniegšanā un biometrisko datu vākšanā*”¹⁷. Minētais līgums tika parakstīts 2007.gada 22.novembrī Rīgā. Saskaņā ar līgumu Latvijas Republika un Ungārijas Republika pārstāv viena otru vienotas formas vīzu (lidostu tranzīta vīzu, tranzīta vīzu, īstermiņa vīzu) izsniegšanā saskaņā ar Šengenas *acquis* noteikumiem.

Latvija kopš pievienošanās Šengenas līgumam ir aktīvi izmantojusi iespējas, ko dod ar Šengenas *acquis* atzītā prakse slēgt vienošanās par savstarpēju pārstāvību Šengenas vīzu izsniegšanā. Latvija ir noslēgusi vienošanos par savstarpēju pārstāvību Šengenas vīzu izsniegšanā ar Franciju, Igauniju, Nīderlandi, Slovēniju, Vāciju un Zviedriju.

2008.gada 4.aprīlī stājās spēkā 2008.gada 1.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.222 „Noteikumi par valsts nodevu par vīzas, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem”¹⁸, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 6.pantu un likuma „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā” 4.panta otro daļu. Noteikumi nosaka valsts nodevas likmes par ilgtermiņa vīzas vai ilgtermiņa vīzas, kas vienlaikus derīga kā īstermiņa vīza, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem, kā arī valsts nodevas samaksas kārtību un personu kategorijas, kuras ir atbrīvotas no valsts nodevas samaksas.

2008.gada 9.aprīlī stājās spēkā 2008.gada 6.martā Saeimā pieņemtie „*Grozījumi Robežsardzes likumā*”¹⁹, kas uzdod Valsts robežsardzei uzraudzīt noteikumu par kuģošanas līdzekļu satiksmi iekšējos ūdeņos ievērošanu jūras ostās, kurās ir noteiktas valsts robežas šķērsošanas vietas, un iekšējos ūdeņos, pa kuriem saskaņā ar Latvijas Republikai saistošām starptautisko tiesību normām un starptautiskajiem līgumiem ir noteikta Latvijas Republikas valsts sauszemes robeža.

¹⁷ Likums „Par Latvijas Republikas valdības un Ungārijas Republikas valdības līgumu par abpusēju pārstāvību diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās vīzu izsniegšanā un biometrisko datu vākšanā”, Latvijas Vēstnesis Nr.41, 13.03.2008.

¹⁸ Ministru kabineta 01.04.2008. noteikumi Nr.222 „Noteikumi par valsts nodevu par vīzas, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijas Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem”, Latvijas Vēstnesis Nr.52, 03.04.2008.

¹⁹ „Grozījumi Robežsardzes likumā”, Latvijas Vēstnesis Nr.47, 26.03.2008.

2008.gada 30.maijā stājās spēkā 2008.gada 26.maija Ministru kabineta noteikumi Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus”²⁰, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 4.panta astoto daļu. Noteikumi nosaka kārtību, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi par to, vai ārzemnieka ieceļošana neradīs draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai (turpmāk – papildu pārbaude), izskatot vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus ārzemniekam, kurš ir tādas valsts pilsonis, kuru pilsoņiem, izsniedzot vīzu vai uzturēšanās atļauju, veic papildu pārbaudi, vai kuram ārvalstī piešķirts bezvalstnieka vai bēgļa statuss. Papildu pārbaudes laikā Drošības policija un Satversmes aizsardzības birojs sniedz informāciju par to, vai ārzemnieks, ieceļojot un uzturoties Latvijas Republikā, radīs draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai.

2008.gada 6.jūnijā stājās spēkā 2008.gada 8.maijā Saeimā pieņemtie „Grozījumi Imigrācijas likumā”²¹, kas nosaka, ka darba atļauja Latvijā nav nepieciešama, ja ārzemnieks²² likumīgi strādā kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī, Eiropas Ekonomikas zonas valstī vai Šveices Konfederācijā un darba devējs viņu norīko darbā pakalpojumu sniegšanai Latvijā.

2008.gada 1.augustā stājās spēkā 2008.gada 28.jūlija Ministru kabineta sēdē apstiprinātie noteikumi Nr.592 „Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 3.aprīļa noteikumos Nr.226 „Noteikumi par ārzemnieka deklarācijas veidlapas aizpildīšanas, glabāšanas un nodošanas kārtību”²³, kas izdoto saskaņā ar *Tūrisma likuma*²⁴ 11.panta septīto daļu.

Noteikumi nosaka:

- ārzemnieka deklarācijas veidlapas paraugu;
- deklarācijas aizpildīšanas, parakstīšanas un glabāšanas kārtību un termiņu;
- kārtību, kādā deklarāciju nodod tiesībaizsardzības iestādēm.

Noteikumu grozījumi veikti, lai izpildītu Šengenas konvencijas prasības. Proti, Šengenas konvencija uzliek Eiropas Savienības dalībvalstīm pienākumu veikt pasākumus, lai garantētu, ka to uzņēmumu vadītāji vai darbinieki, kuri sniedz pajumti, nodrošina, ka izmitinātie ārvalstnieki un tūristu grupu dalībnieki personīgi aizpilda un paraksta deklarācijas veidlapu un pierāda savu identitāti.

²⁰ Ministru kabineta 26.05.2008. noteikumi Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus”, Latvijas Vēstnesis Nr.83, 29.05.2008.

²¹ Grozījumi Imigrācijas likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.80, 23.05.2008.

²² Saskaņā ar Imigrācijas likumu ārzemnieks ir persona, kura nav Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis.

²³ Ministru kabineta 28.07.2008. noteikumi Nr.592 „Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 3.aprīļa noteikumos Nr.226 „Noteikumi par ārzemnieka deklarācijas veidlapas aizpildīšanas, glabāšanas un nodošanas kārtību”, Latvijas Vēstnesis Nr.117, 31.07.2008.

²⁴ Tūrisma likums, Latvijas Vēstnesis Nr.287, 07.10.1998.

2008.gada 1.augustā stājas spēkā 2008.gada 28.jūlija Ministru kabineta sēdē apstiprinātie noteikumi Nr.591 „Ārzemnieku veselības apdrošināšanas noteikumi”²⁵, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 4.panta pirmās daļas 3.punktu un sesto daļu un 12.panta pirmās daļas 4.punktu.

Noteikumi nosaka gadījumus, kad ārzemnieks drīkst ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā bez veselības apdrošināšanas polises, kā arī gadījumus, kad ārzemniekam var izsniegt vīzu vai uzturēšanās atļauju bez polises, ārzemnieku veselības apdrošināšanas kārtību, minimālo apdrošināšanas summu, minimālo apmaksājamo pakalpojumu apjomu un kārtību, kādā ārzemnieks saņem veselības aprūpes pakalpojumus Latvijas Republikā.

2008.gada 30.augustā stājas spēkā 2008.gada 25.augusta Ministru kabineta sēdē apstiprinātie Ministru kabineta noteikumi Nr.679 „Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumos Nr.217 „Vīzu noteikumi”²⁶, kas ir izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 3.panta trešo daļu un 13.panta ceturto daļu. Grozījumi izstrādāti, lai precizētu Latvijas Republikas robežas šķērsošanas punktus, kuros vīzas izsniedz Valsts robežsardze.

2008.gada 17.decembrī stājas spēkā 2008.gada 13.novembrī Saeimā pieņemtie *Grozījumi Robežsardzes likumā*²⁷. Grozījumi izstrādāti, lai noteiktu, robežsargu tiesības ievietot aizturēto personu pagaidu turēšanas telpā (speciāli aprīkota telpa, kurā aizturētās personas tiek ievietotas un turētas apsardzībā). Pagaidu turēšanas telpā aizturēto personu var ievietot, ja:

- nav noskaidrota personas identitāte;
- ir pamatotas aizdomas par personas bēgšanas iespējamību;
- persona nepakļaujas robežsargu likumīgajām prasībām;
- ir pamatotas aizdomas, ka persona var nodarīt kaitējumu sev, robežsargiem, citām fiziskajām personām vai mantai;
- persona ir izsludināta meklēšanā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 19.maija rīkojuma Nr.263 „Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2008.gadam”²⁸ 2.punktu un pasākumu plāna „Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāns 2008.gadam” 12.punktu

²⁵ Ministru kabineta 28.07.2008. noteikumi Nr.591 „Ārzemnieku veselības apdrošināšanas noteikumi”, Latvijas Vēstnesis Nr.117, 31.07.2008.

²⁶ Ministru kabineta 25.08.2008. noteikumi Nr.679 „Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumos Nr.217 „Vīzu noteikumi””, Latvijas Vēstnesis Nr.134, 29.08.2008.

²⁷ Grozījumi Robežsardzes likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.188, 03.12.2008.

²⁸ Ministru kabineta 19.05.2008. rīkojums Nr.263 „Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2008.gadam”, Latvijas Vēstnesis Nr.78, 21.05.2008.

paredzēts ieviest „**Vienas pieturas aģentūras principu**” darba atļauju un uzturēšanās atļaujas saņemšanai.

Lai panāktu „Vienas pieturas aģentūras principa” ieviešanu, nepieciešams optimizēt darba izsaukuma apstiprināšanas un uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūras, veicot tās vienas iestādes un apmeklējuma ietvaros. Līdz ar to tika plānots, ka **no 2009.gada 1.janvāra** Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, lemjot jautājumu par darba atļaujas izsniegšanu, izskatīs arī visus dokumentus saistībā ar darba izsaukuma apstiprināšanu un uzņēmuma līguma saskaņošanu, tādējādi darba devējam vairs nebūs nepieciešams vērsties divās valsts pārvaldes iestādēs – Nodarbinātības valsts aģentūrā un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, lai apstiprinātu darba izsaukumu un izsaukumu uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai, bet viņš varēs vērsties tikai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, saīsinot laiku, kas tiek patērēts šīs administratīvās procedūras veikšanai.

Ievērojot valsts sarežģīto finansiālo situāciju, kas izveidojās 2008.gada beigās un to, ka Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde bez papildu finansējuma nevarēja uzņemties jaunas funkcijas veikšanu, uzdevums tika iekļauts *Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas plānā 2009.gadam*, nosakot tā izpildes termiņu 2009.gada 20.decembrī.

Saeimas Ārlietu komisija **2008.gada 3.decembrī** ierosināja veikt grozījumus *Imigrācijas likumā*, lai vienkāršotu uzturēšanās atļaujas iesniegšanas procedūru ārvalstu studentiem, atļaujot ārvalstu studentu izvēlētajām augstskolām pašām iesniegt dokumentus uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai studentiem.

Likumprojekta grozījumu autors un Ārlietu komisijas priekšsēdētāja vietnieks Jānis Eglītis uzsvēra, ka „*Izglītība ir eksporta prece ar augstu pievienotu vērtību. Vienkāršāka un ātrāka dokumentu iesniegšana procedūra ir viens no veidiem, kā sekmēt studentu piesaistīšanu no ārvalstīm*”²⁹.

Valsts robežsardze 2008.gada sākumā izstrādāja „Valsts robežsardzes darbības stratēģijas 2009.-2011.gadam” projektu, kuru pēc iekšlietu ministra apstiprināšanas ievietos Iekšlietu ministrijas mājas lapā un noteiktajā termiņā iesniegs Ministru prezidentam³⁰.

2.3.2. Bēgļu aizsardzība un patvērums

Arī 2008.gadā turpinājās Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas darbs pie jaunā *Patvēruma likuma*, kuru Saeima otrajā lasījumā pieņēma **2009.gada 29.janvārī**³¹.

²⁹ Saeimas komisija rosina vienkāršot uzturēšanās atļaujas iesniegšanu ārvalstu studentiem, LETA, Rīga, 03.12.2008.

³⁰ Plāna Ivara Godmaņa vadītā Ministru kabineta neatliekamajiem darbiem izpilde, sk. internetā 2008.14.05., <http://www.iem.gov.lv/iem/2nd/?cat=4512>

³¹ Saeimas 29.01.2009. stenogramma Nr. LP0753_2, sk. internetā 09.02.2009.,

<http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/0D62AEF5A3553B15C2257555004CCA29?OpenDocument>

Līdz 2009.gada 16.februārim var iesniegt priekšlikumus likumprojektam pirms tā izskatīšanas Saeimā trešajā lasījumā..

Atgādinām, ka likumprojekta mērķis ir saskaņā ar starptautiskajām cilvēktiesību attīstības tendencēm nodrošināt personu tiesības saņemt Latvijā patvērumu, iegūt bēgļa vai alternatīvo statusu vai saņemt pagaidu aizsardzību, nodrošinot pilnīgu atbilstību Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām patvēruma jomā.

2.3.3. Nepavadītie nepilngadīgie

2009.gada 1.janvārī stājās spēkā 2008.gada 26.maija Ministru kabineta noteikumi Nr.360 „Noteikumi par kārtību un apmēru, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, kas tai radušies, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu patvēruma meklētāju, kurš ir bez vecāku pavadības”³², kas izdoti saskaņā ar Patvēruma likuma 11.panta astoto daļu.

Noteikumi nosaka kārtību un apmēru, kādā [Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija](#) no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, kas tai radušies, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu patvēruma meklētāju, kurš ir bez vecāku pavadības. Par nepavadīta nepilngadīgā patvēruma meklētāja izmitināšanu pašvaldības finansētā bērnu aprūpes iestādē no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus **14 latu** (~20 eiro) apmērā par katru uzturēšanās dienu.

2.3.4. Ekonomiskā migrācija

2008.gada 3.jūnijā Ministru kabineta sēdē pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr.403 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 20.janvāra noteikumos Nr.44 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”³³, kas stājās spēkā 2008.gada 1.jūlijā. Grozījumi nosaka, ka valsts nodeva par darba atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu viena ārzemnieka nodarbināšanai Latvijas Republikā ir **35 lati gadā** (~ 50 eiro). Ja nodarbinātības laiks ir īsāks par gadu, valsts nodevu aprēķina par pilnu gadu. Sākotnēji valsts nodeva par darba atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu viena ārzemnieka nodarbināšanai bija jāmaksā **35 lati mēnesī**.

³² Ministru kabineta 26.05.2008. noteikumi Nr.360 „Noteikumi par kārtību un apmēru, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, kas tai radušies, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu patvēruma meklētāju, kurš ir bez vecāku pavadības”, Latvijas Vēstnesis Nr.83, 29.05.2008.

³³ Ministru kabineta.03.06.2008. noteikumi Nr.403 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 20.janvāra noteikumos Nr.44 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem””, Latvijas Vēstnesis Nr.90, 11.06.2008.

2.3.5. Cita legālā migrācija

2008.gada 12.martā Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija un Amerikas Savienoto Valstu (turpmāk – ASV) Tēvzemes drošības departaments parakstīja saprašanās memorandu par ASV bezvīzu programmu un ar to saistītajiem pastiprinātajiem drošības pasākumiem³⁴.

Lai īstenotu parakstīto saprašanās memorandu, **2008.gada 14.martā** stājās spēkā 2008.gada 11.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.171 „Par Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas un Amerikas Savienoto Valstu Tēvzemes drošības departamenta saprašanās memorandu par Amerikas Savienoto Valstu bezvīzu programmu un ar to saistītiem pastiprinātajiem drošības pasākumiem”³⁵.

Sākot no 2008.gada 17.novembra Latvija ir ASV bezvīzu programmas (*Visa Waiver Program*) dalībvalsts, kuras ietvaros Latvijas pilsoņi var ceļot uz ASV bez vīzas tūrisma un biznesa nolūkos. Latvijas pilsoņi, kas saņēmuši biometrisko pasi un Elektroniskās ceļošanas atļaujas sistēmas apstiprinājumu, var doties uz ASV bez vīzas. Bez vīzas Latvijas pilsoņi ASV drīkst uzturēties 90 dienas. Dodoties uz ASV ar citu mērķi, piemēram, lai mācītos, strādātu u.c. tāpat kā līdz šim nepieciešams vērsties ASV vēstniecībā ar vīzas pieprasījumu.

2008.gada 24.decembrī stājās spēkā 2008.gada 4.decembrī Saeimā pieņemtais likums „Par Latvijas Republikas valdības un Jaunzēlandes valdības līgumu par darba brīvdienu shēmu”³⁶.

2008.gada 10.septembrī Rīgā parakstītā Latvijas Republikas valdības un Jaunzēlandes valdības līguma par darba brīvdienu shēmu **mērķis** ir sekmēt abu valstu jauniešu mobilitāti, sadarbību un partnerību. Līgums vienkāršo procedūras, lai Latvijas jaunieši varētu uzturēties Jaunzēlandē un Jaunzēlandes jaunieši varētu uzturēties Latvijā. Līgums dod valstīm iespēju izdot jauniešiem dokumentu, kas atļauj uzturēties atbilstošās valsts teritorijā. Latvijā šis dokuments būs Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes izdots lēmums, bet Jaunzēlandē – īslaicīga vīza. Saskaņā ar līgumu katra no abām valstīm varēs izsniegt ne vairāk par 100 īpašajām atļaujām gadā 18 līdz 30 gadus veciem pilsoņiem.

³⁴ Paraksta Latvijas un ASV saprašanās memorandu par ASV Bezvīzu programmu un ar to saistītajiem drošības pasākumiem (12.03.2008.), sk. internetā 14.03.2008.,

<http://www.mfa.gov.lv/lv/helsinki/jaunumi/latvijas/ZinasNoLatvijas-Template/?pg=13603>

³⁵ Ministru kabineta 11.03.2008. noteikumi Nr. 171 „Par Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas un Amerikas Savienoto Valstu Tēvzemes drošības departamenta saprašanās memorandu par Amerikas Savienoto Valstu bezvīzu programmu un ar to saistītiem pastiprinātajiem drošības pasākumiem”, Latvijas Vēstnesis Nr.41, 13.03.2008.

³⁶ Likums „Par Latvijas Republikas valdības un Jaunzēlandes valdības līgumu par darba brīvdienu shēmu”, Latvijas Vēstnesis Nr.200, 23.12.2008.

2.3.6. Integrācija

2008.gada 1.novembrī stājās spēkā 2008.gada 28.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.884 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projektu atlases un tehniskās palīdzības aktivitātes īstenošanas kārtība”³⁷, kas izdoti saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma 31.panta pirmās daļas 3.punktu.

Noteikumi nosaka Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam ietvaros izveidotā Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda (2007.–2013.gadam) projektu atlases un tehniskās palīdzības aktivitātes īstenošanas kārtību. Fonda ietvaros atbalstāmo projektu atlases organizēšanu attiecībā uz fondu nodrošina [Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija](#), kas ir fonda vadošā iestāde.

2.3.7. Pilsonība un naturalizācija

2008.gada 6.decembrī stājās spēkā 2008.gada 2.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.996 „Grozījumi Ministru kabineta 2001.gada 5.jūnija noteikumos Nr.234 „Noteikumi par valsts nodevu naturalizācijas iesnieguma iesniegšanai””³⁸, kas izdoti saskaņā ar Pilsonības likuma 12.panta piekto daļu. Grozījumi izstrādāti, jo Valsts nodarbinātības dienests pārdēvēts par Nodarbinātības valsts aģentūru.

2.3.8. Nelegālā migrācija

2008.gada 20.jūnijā stājās spēkā 2008.gada 17.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.434 „Noteikumi par izmitināšanas centrā ievietoto ārzemnieku uzturēšanas normām, kā arī garantēto veselības aprūpes pakalpojumu apjomu un saņemšanas kārtību”³⁹, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 59.panta trešo daļu.

Noteikumi nosaka Valsts robezsardzes izmitināšanas centrā ievietoto ārzemnieku uzturēšanas normas, kā arī garantēto veselības aprūpes pakalpojumu apjomu un saņemšanas kārtību. Noteikumos ir sīkāk atrunātas dažādas uztura normas, kas ļauj ievērot aizturēto ārzemnieku uztura vajadzības atkarībā no viņu vecuma vai veselības stāvokļa. Valsts

³⁷ Ministru kabineta.28.10.2008. noteikumi Nr.884 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projektu atlases un tehniskās palīdzības aktivitātes īstenošanas kārtība”, Latvijas Vēstnesis Nr.170, 31.10.2008.

³⁸ Ministru kabineta.02.12.2008. noteikumi Nr.996 „Grozījumi Ministru kabineta 2001.gada 5.jūnija noteikumos Nr.234 „Noteikumi par valsts nodevu naturalizācijas iesnieguma iesniegšanai””, Latvijas Vēstnesis Nr.190, 05.12.2008.

³⁹ Ministru kabineta.17.06.2008. noteikumi Nr.434, „Noteikumi par izmitināšanas centrā ievietoto ārzemnieku uzturēšanas normām, kā arī garantēto veselības aprūpes pakalpojumu apjomu un saņemšanas kārtību”, Latvijas Vēstnesis Nr.95, 19.06.2008.

robežsardzei ēdināšanas un medikamentu iegādes izdevumu segšanai ir iedalīti 14 281 lati (~20 001 eiro) gadā.

2008.gada 21.jūnijā stājās spēkā 2008.gada 17.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.435 „Noteikumi par izmitināšanas centra iekārtošanas un aprīkošanas prasībām”⁴⁰, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 59.panta otro daļu.

Noteikumi nosaka Valsts robežsardzes izmitināšanas centra iekārtošanas un aprīkošanas prasības. Noteikumos ir detalizēti izklāstīts izmitināšanas centra aprīkojuma lietu saraksts, kurā ir ietverts aprīkojums, kas ir nepieciešams aizturēto ārzemnieku vajadzību apmierināšanai. Aprīkojuma lietu sarakstā ir arī detalizēti izklāstīts izmitināšanas centra personāla amata pienākumu pildīšanai nepieciešamais aprīkojums.

2008.gada 12.jūlijā stājās spēkā 2008.gada 7.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr.502 „Nelegālās imigrācijas reģistra uzturēšanas un izmantošanas noteikumi”⁴¹, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 3.panta trešo daļu. Noteikumi nosaka nelegālās imigrācijas reģistrā iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību.

Pieaugot nelegālās imigrācijas plūsmai Eiropas Savienībā, kā arī Latvijas Republikai pilnībā pievienojoties Šengenas līguma tiesiskai telpai, Valsts robežsardzei radās nepieciešamība vēl dziļāk specializēt imigrācijas kontroli valstī, lai efektīvāk veiktu ārzemnieku identificēšanu un izraidīšanu, tai skaitā atgriešanu saskaņā ar Latvijas Republikai saistošajiem readmisijas līgumiem.

Reģistrs ir valsts informācijas sistēma, kurā iekļauj datus par Imigrācijas likumā noteiktajā kārtībā aizturētajiem vai izraidītajiem ārzemniekiem, lai nodrošinātu efektīvu personu identificēšanu un novērstu nelegālo imigrāciju. Reģistra uzturēšanu un tajā iekļauto datu izmantošanu nodrošina Valsts robežsardze.

2008.gada 20.septembrī stājās spēkā 2008.gada 15.septembra Ministru kabineta noteikumi Nr.742 „Izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi”⁴², kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 59.panta ceturto daļu, 59.¹panta otro daļu un 59.²panta ceturto daļu. Noteikumi nosaka Valsts robežsardzes izmitināšanas centra iekšējo kārtību, aizturētā ārzemnieka veselības pārbaudes un sanitārās apstrādes, kā arī to rezultātu fiksēšanas kārtību, ievietojot ārzemnieku izmitināšanas centrā, kā arī to priekšmetu sarakstu, kurus ārzemniekam aizliegts glabāt izmitināšanas centrā.

⁴⁰ Ministru kabineta.17.06.2008. noteikumi Nr.435 „Noteikumi par izmitināšanas centra iekārtošanas un aprīkošanas prasībām”, Latvijas Vēstnesis Nr.96, 20.06.2008.

⁴¹ Ministru kabineta.07.07.2008. noteikumi Nr.502 „Nelegālās imigrācijas reģistra uzturēšanas un izmantošanas noteikumi”, Latvijas Vēstnesis Nr.106, 11.07.2008.

⁴² Ministru kabineta.15.09.2008. noteikumi Nr.742 „Izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi”, Latvijas Vēstnesis Nr.146, 19.09.2008.

Ministru kabineta noteikumi paredz, ka Valsts robežsardze izmitināšanas centru iekārto atbilstoši viesnīcas tipa ēkai un tajā ir ārzemniekam paredzētās dzīvojamās telpas, ārzemniekam paredzētās koplietošanas telpas, apkalpojošā personāla darba telpas, saimnieciskās telpas, caurlaides telpa un pastaigu laukums. Noteikumi paredz, ka dzīvojamā platība centrā nedrīkst būt mazāka kā 4 kvadrātmetri uz vienu aizturēto.

Pašlaik Latvijā ir viena vieta, kur ilglaicīgi tiek uzturēti aizturētie ārzemnieki - Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes Aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs „Olaine”.

2.3.9. Cilvēktirdzniecības novēršana

2008.gada 13.februārī stājās spēkā likums „Par Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību”⁴³, kas Saeimā pieņemts 2008.gada 24.janvārī.

Ar šo likumu tiek pieņemta un apstiprināta Eiropas Padomes Konvencija par cīņu pret cilvēku tirdzniecību. Ar Konvencijas parakstīšanu Latvija apņemas veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai izstrādātu visaptverošu politiku, programmas un veiktu citus pasākumus, lai novērstu un apkarotu cilvēku tirdzniecību un pasargātu šādas tirdzniecības upurus no atkārtotas iesaistīšanas cilvēku tirdzniecībā⁴⁴. Iekšlietu ministrijas uzdevums ir koordinēt Konvencijā paredzēto saistību izpildi.

2.3.10. Atgriešana

2008.gada 28.novembrī stājās spēkā likums „Par Latvijas Republikas valdības un Gruzijas valdības līgumu par personu atpakaļuzņemšanu, kuras neatbilst ieceļošanas vai uzturēšanās nosacījumiem otras valsts teritorijā”⁴⁵, kas Saeimā pieņemts 2008.gada 13.novembrī.

Tā kā readmisijas līgumu noslēgšana ar trešajām valstīm palīdz nodrošināt migrācijas procesu kontroli, jo readmisijas līgumi paredz mehānismus un sankcijas, lai novērstu un apkarotu nelegālo migrāciju, Latvijas Republika un Gruzija pieņēma lēmumu noslēgt starpvalstu līgumu, kas nodibina tiesisku pamatu to personu pieņemšanai un nodošanai, kuras uzturas nelikumīgi otras valsts teritorijā.

⁴³ Likums „Par Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību”, Latvijas Vēstnesis Nr.23, 12.02.2008.

⁴⁴ Likumprojekta „Par Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību” anotācija, sk. internetā 24.04.2009. http://www.saeima.lv/saeima9/lasa?dd=LP0559_0

⁴⁵ Likums „Par Latvijas Republikas valdības un Gruzijas valdības līgumu par personu atpakaļuzņemšanu, kuras neatbilst ieceļošanas vai uzturēšanās nosacījumiem otras valsts teritorijā”, Latvijas Vēstnesis Nr.185, 27.11.2008.

3. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA

Arī 2008.gadā gan Latvijas Republikas Saeima, gan Ministru kabinets izstrādāja un pieņēma gan jaunus likumprojektus un Ministru kabineta noteikumus, gan grozījumus jau esošajos likumprojektos un Ministru kabineta noteikumos, lai nacionālajos tiesību aktos būtu iekļautas Eiropas Savienības tiesību aktos noteiktās normas.

Šajā sadaļā turpinām apskatīt tos Eiropas Savienības tiesības aktus un to ieviešanas gaitu Latvijas nacionālajā tiesību sistēmā, kas papildinājuši Eiropas Savienības tiesību aktu krājumu pēc 2007.gada, kā arī to tiesību aktu virzību, kuru transponēšana iesākta 2007.gadā un pabeigta vai turpinās 2008.gadā.

Ar Eiropas Savienības tiesību aktu transponēšanas gaitu Latvijas likumdošanā, kas izdoti 2006. un 2007.gadā, var iepazīties politikas ziņojumos par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006. un 2007.gadā, kas atrodami un lejupielādējami Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emnlatvia.lv.

2008.gadā Eiropas Savienības tiesību aktu krājumam pievienojušies 32 jauni tiesību akti: 6 regulas, 1 direktīva, 23 lēmumi, 1 starptautisks līgums un 1 Komisijas rekomendācija. No tiem 14 migrācijas jomā, 2 patvēruma jomā un 16 nelegālās migrācijas jomā.

2008.gadā netika veikta skaitliski liela Eiropas Savienības aktu transponēšana Latvijas likumdošanā, jo atšķirībā no iepriekšējā gada tikai dažiem Eiropas Savienības tiesību aktiem beidzās transponēšanas termiņš 2008.gadā.

Tālāk apskatīsim to Eiropas Savienības tiesību aktu ieviešanas gaitu Latvijas nacionālajā tiesību sistēmā, kas bija aktuāli 2008.gadā.

- ✓ *Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 15.marta regula Nr.562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss)⁴⁶*

No 2008.gada 23.janvāra Valsts robezsardzes amatpersonas lēmumu par atteikumu ieceļot Latvijā pieņem un noformē saskaņā ar minēto regulu.

- ✓ *Padomes 2003. gada 27.februāra regula Nr.415/2003 par vīzu izsniegšanu uz robežas, tostarp par šādu vīzu izsniegšanu jūrniekiem tranzītā⁴⁷.*

⁴⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss), Oficiālais Vēstnesis L 105, 13.04.2006. 1./32. lpp.

Lai efektīvi piemērotu regulas prasības, tika veikti nepieciešamie grozījumi Imigrācijas likumā (grozījumi spēkā no 23.01.2008.).

- ✓ ***Padomes 2001.gada 28.maija direktīva 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu⁴⁸ (turpmāk – direktīva 2001/40/EK).***

2008.gada 23.janvārī stājās spēkā grozījumi *Imigrācijas likumā⁴⁹*, kuros ietvertas normas no direktīvas 2005/71/EK, direktīvas 2004/114/EK, direktīvas 2004/38/EK, direktīvas 96/71/EK un direktīvas 2001/40/EK.

Bez tam pieminēšanas vērts ir likums „Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu”⁵⁰, kas Saeimā pieņemts 2008.gada 8.maijā un stājās spēkā **2008.gada 29.maijā**.

Lisabonas līgums groza divus pašreiz spēkā esošus Eiropas Savienības pamatlīgumus – līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu. Grozījumi tiek veikti saskaņā ar 2004.gada starpvaldību konferences rezultātu (Līguma par Konstitūciju Eiropai projektu) un 2007.gada jūnija Eiropadomē apstiprināto mandātu. Līgumā paredzēto saistību izpildi koordinē [Ārlietu ministrija](#).

⁴⁷ Padomes regula (EK) Nr. 415/2003 (2003. gada 27. februāris) par vīzu izsniegšanu uz robežas, tostarp par šādu vīzu izsniegšanu jūrniekiem tranzītā, Oficiālais Vēstnesis L 64, 07.03.2003., 1./8 lpp.

⁴⁸ Padomes Direktīva 2001/40/EK (2001. gada 28. maijs) par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu, Oficiālais Vēstnesis L 149, 02.06.2001., 34./36. lpp.

⁴⁹ Grozījumi Imigrācijas likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.4, 09.01.2008.

⁵⁰ Likums Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, Latvijas Vēstnesis Nr.82, 28.05.2008.

METODOLOĢIJA

Pārskats par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2008.gadā izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Eiropas migrācijas tīkla nacionālo kontaktpunktu pieņemto specifikāciju un struktūru.

Lai atspoguļotu nozīmīgākās politikas un likumdošanas izmaiņas un pilnveidošanu migrācijas un patvēruma jomā Latvijā, darba izstrādē tika iesaistīts Ārlietu ministrijas Konsulārais departaments, Iekšlietu ministrija un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un tās eksperti.

Lai politiskās un publiskās debates, kā arī nacionālās likumdošanas attīstība migrācijas un patvēruma jomā sasniegtu sabiedrību, valsts iestādes, nevalstiskās organizācijas, akadēmiķi un mediji galvenokārt izmanto tīmekļa vidi. Tādējādi, pārskata sagatavošanā lielā mērā tika izmantots tīmeklis, lai pārlūkotu un izvērtētu jaunākos rakstus, viedokļus un debates par migrācijas un patvēruma jautājumiem Latvijā. Darbā lielā mērā tika izmantoti ziņu portāli www.apollo.lv, www.delfi.lv, www.tvnet.lv, www.diena.lv, www.la.lv, sabiedriskās politikas portāls www.politika.lv, kā arī Latvijas Republikas Saeimas un visu ministriju ārējās mājas lapas.

Gatavojot pārskatu, netika lietoti speciāli kritēriji, lai pārbaudītu rakstu, publikāciju, viedokļu, debašu nozīmīgumu.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

- Tūrisma likums, Latvijas Vēstnesis Nr.287, 07.10.1998.
- Patvēruma likums, Latvijas Vēstnesis Nr.48, 27.03.2002.
- Imigrācijas likums, Latvijas Vēstnesis Nr.169, 20.11.2002.
- Likums „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijā Republikā”, Latvijas Vēstnesis Nr.107, 07.07.2006.
- Grozījumi Imigrācijas likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.4, 09.01.2008.
- Likums „Par Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību”, Latvijas Vēstnesis Nr.23, 12.02.2008.
- Likums „Par Latvijas Republikas valdības un Ungārijas Republikas valdības līgumu par abpusēju pārstāvību diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās vīzu izsniegšanā un biometrisko datu vākšanā”, Latvijas Vēstnesis Nr.41, 13.03.2008.
- Grozījumi Robežsardzes likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.47, 26.03.2008.
- Grozījumi Imigrācijas likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.80, 23.05.2008.
- Likums Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, Latvijas Vēstnesis Nr.82, 28.05.2008.
- Likums „Par Latvijas Republikas valdības un Gruzijas valdības līgumu par personu atpakaļuzņemšanu, kuras neatbilst ieceļošanas vai uzturēšanās nosacījumiem otras valsts teritorijā”, Latvijas Vēstnesis Nr.185, 27.11.2008.
- Grozījumi Robežsardzes likumā, Latvijas Vēstnesis Nr.188, 03.12.2008.
- Likums „Par Latvijas Republikas valdības un Jaunzēlandes valdības līgumu par darba brīvdienu shēmu”, Latvijas Vēstnesis Nr.200, 23.12.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 5.februāra noteikumi Nr.183, „Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 15.aprīļa noteikumos Nr.183 „Ielūgumu apstiprināšanas kārtība””, Latvijas Vēstnesis Nr.22, 09.02.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 11.marta noteikumi Nr. 171 „Par Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas un Amerikas Savienoto Valstu Tēvzemes drošības departamenta saprašanās memorandu par Amerikas Savienoto Valstu bezvīzu programmu un ar to saistītiem pastiprinātajiem drošības pasākumiem”, Latvijas Vēstnesis Nr.41, 13.03.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 1.aprīļa noteikumi Nr.222 „Noteikumi par valsts nodevu par vīzas, uzturēšanās atļaujas vai Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa Latvijā Republikā pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un ar to saistītajiem pakalpojumiem”, Latvijas Vēstnesis Nr.52, 03.04.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 26.maijā noteikumi Nr.365 „Kārtība, kādā veic pieejamās informācijas pārbaudi, izskatot ārzemnieka vīzas vai uzturēšanās atļaujas pieprasījuma dokumentus”, Latvijas Vēstnesis Nr.83, 29.05.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 26.maija noteikumi Nr.360 „Noteikumi par kārtību un apmēru, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, kas tai radušies, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu patvēruma meklētāju, kurš ir bez vecāku pavadības”, Latvijas Vēstnesis Nr.83, 29.05.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 3.jūnija noteikumi Nr.403 „Grozījumi Ministru kabineta 2004.gada 20.janvāra noteikumos Nr.44 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem””, Latvijas Vēstnesis Nr.90, 11.06.2008.

- Ministru kabineta 2008.gada 17.jūnija noteikumi Nr.434 „Noteikumi par izmitināšanas centrā ievietoto ārzemnieku uzturēšanas normām, kā arī garantēto veselības aprūpes pakalpojumu apjomu un saņemšanas kārtību”, Latvijas Vēstnesis Nr.95, 19.06.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 17.jūnija noteikumi Nr.435 „Noteikumi par izmitināšanas centra iekārtošanas un aprīkošanas prasībām”, Latvijas Vēstnesis Nr.96, 20.06.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumi Nr.502 „Nelegālās imigrācijas reģistra uzturēšanas un izmantošanas noteikumi”, Latvijas Vēstnesis Nr.106, 11.07.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 28.jūlija noteikumi Nr.592 „Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 3.aprīļa noteikumos Nr.226 „Noteikumi par ārzemnieka deklarācijas veidlapas aizpildīšanas, glabāšanas un nodošanas kārtību””, Latvijas Vēstnesis Nr.117, 31.07.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 28.jūlija noteikumi Nr.591 „Ārzemnieku veselības apdrošināšanas noteikumi”, Latvijas Vēstnesis Nr.117, 31.07.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 25.augusta noteikumi Nr.679 „Grozījumi Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumos Nr.217 „Vīzu noteikumi””, Latvijas Vēstnesis Nr.134, 29.08.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumi Nr.742 „Izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi”, Latvijas Vēstnesis Nr.146, 19.09.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 28.oktobra noteikumi Nr.884 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projektu atlases un tehniskās palīdzības aktivitātes īstenošanas kārtība”, Latvijas Vēstnesis Nr.170, 31.10.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 2.decembra noteikumi Nr.996 „Grozījumi Ministru kabineta 2001.gada 5.jūnija noteikumos Nr.234 „Noteikumi par valsts nodevu naturalizācijas iesnieguma iesniegšanai””, Latvijas Vēstnesis Nr.190, 05.12.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 19.maija rīkojums Nr.263 „Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2008.gadam”, Latvijas Vēstnesis Nr.78, 21.05.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 29.oktobra rīkojums Nr.650 „Par Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta reorganizāciju”, Latvijas Vēstnesis Nr.169, 30.10.2008.
- Titova N. „Kastēns atgriezīsies Saeimā”, Diena, 28.10.2008.
- Rūtenberga-Bērziņa I. „*migranti-Eiropā par daudz, Latvijā - ...?*”, Latvijas Avīze, Rīga, 29.05.2008.
- Saeimas komisija rosina vienkāršot uzturēšanās atļaujas iesniegšanu ārvalstu studentiem, LETA, Rīga, 03.12.2008.
- Padomes Direktīva 2001/40/EK (2001. gada 28. maijs) par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu, Oficiālais Vēstnesis L 149, 02.06.2001.
- Padomes regula (EK) Nr. 415/2003 (2003. gada 27. februāris) par vīzu izsniegšanu uz robežas, tostarp par šādu vīzu izsniegšanu jūrniekiem tranzītā, Oficiālais Vēstnesis L 64, 07.03.2003.
- Padomes Direktīva 2005/71/EK (2005. gada 12. oktobris) par īpašu procedūru trešo valstu valsts piederīgo uzņemšanai zinātniskās pētniecības nolūkos, Oficiālais Vēstnesis L 289, 03.11.2005.

- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss), Oficiālais Vēstnesis L 105, 13.04.2006.
- Eiropas Padomes 2008.gada 14.maija lēmums Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu, Oficiālais Vēstnesis L131.
- Plāna Ivara Godmaņa vadītā Ministru kabineta neatliekamajiem darbiem izpilde, 14.05.2008. <http://www.iem.gov.lv/iem/2nd/?cat=4512>
- Paraksta Latvijas un ASV saprašanās memorandu par ASV Bezvīzu programmu un ar to saistītajiem drošības pasākumiem (12.03.2008.), sk. internetā 14.03.2008. <http://www.mfa.gov.lv/lv/helsinki/jaunumi/latvijas/ZinasNoLatvijas-Template/?pg=13603>
- Saeimas 29.01.2009. stenogramma Nr. LP0753_2. <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/0D62AEF5A3553B15C2257555004CCA29?OpenDocument>
- Valsts robezsardzes 2008.gada publiskais pārskats, http://www.rs.gov.lv/bildes_upl/Publiskais%20parskats%202008.pdf
- ✓ LMZino_100408; Informatīvais ziņojums Par darba tirgus īstermiņa prognozēšanas rezultātiem un profesijām, kurās nodrošināt bezdarbnieku profesionālo apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu, sk. internetā 07.05.2009. <http://www.lm.gov.lv/text/664>
- Likumprojekta „Par Eiropas Padomes Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību” anotācija, sk. internetā 24.04.2009. http://www.saeima.lv/saeima9/lasa?dd=LP0559_0